

Monumentnummer*: 528889

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 14 februari 2006
Kadaster deel/nr 82874/172

*Woonplaats** Arnhem
*Gemeente** Arnhem
*Provincie** Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	K			462
Arnhem	K			463
Arnhem	K			464
Arnhem	K			454
Arnhem	L			1462
Arnhem	G			295
Arnhem	K			440
Arnhem	K			460
Arnhem	K			451
Arnhem	G			296
Arnhem	K			455
Arnhem	I			1418
Arnhem	K			441
Arnhem	K			459
Arnhem	I			1587
Arnhem	K			456

*Omschrijving***

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De kern van de HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG wordt gevormd door het hotel Groot Warnsborn dat ligt op de plaats van het in de Tweede Wereldoorlog verwoeste 19de-eeuwse huis. Rondom het hotel ligt een 19de-eeuws landschapspark, grotendeels over een 18de-eeuwse ontginningstructuur. Bij het huis, maar vooral rond de oranjerie is sprake van een in 1912-1915 tot stand gekomen nieuw architectonische tuinaanleg van de hand van H. Copijn.

Op de historische buitenplaats Warnsborn zijn de volgende elementen van historisch belang:

- Het hotel is gesitueerd aan het eind van een lange zichtlaan (XXa), die vanuit het zuidoosten bereikbaar is via een bochtige oprijlaan vanaf de entree aan de Bakenbergseweg. Een sprengenbeek begeleidt de zichtlaan beurtelings aan oost- en westzijde. Bij het hotel vertakt de zichtlaan zich gaffelvormig. In het tussenliggende terrein ligt op de plaats van een vijver nu een siertuin met vijver en gazon.
- De bakstenen terrasmuren met trappen achter het huis zijn restanten van de vroeg 20ste-eeuwse aanleg, waarschijnlijk van Copijn.
- De landschappelijke aanleg ten noorden van het huis bestaat uit ruime glooiende grasvelden met boomgroepen (beuk, eik, esdoorn, acacia), slingerende paden, een restant van de 19de-eeuwse vierkante en de ronde vijver. De zuidelijke (vierkante) vijver is nog herkenbaar als accentverschil in het terrein. De noordelijke (ronde) vijver wordt gevoed door een sprengenbeek die via een kunstig aangelegde cascade (zie hiervoor onderdeel 8) tussen beuken in de vijver uitmondt. De beekloop heeft een deels bakstenen beschoeiing en is voor een deel uit veldkeien samengesteld. De ronde vijver staat aan de noordzijde in verbinding met een kort kanaal dat overgaat in een slingerende beek. Het gedeelte dat de verbinding vormt tussen de ronde vijver en het kanaal heeft een houten brug met ijzeren onderbouw (zie hiervoor onderdeel 7A). Het kanaal leidt naar een door boomcoulissen omsloten weide. Hier liggen twee langgerekte, vloeiend verlopende vijvers. Langs de vijvers voert een wandeling. Op de nauwe overgang tussen de twee noordelijke vijvers bevindt zich een brug met gecementeerde balustrade (zie hiervoor onderdeel 7B). De hoogteverschillen tussen beek en vijvers worden op een aantal plaatsen geaccentueerd door kleine gereconstrueerde cascades, gevormd door veldkeien (zie hiervoor onderdeel 8).
- Aan de westkant van het hotel ligt een bosgebied met rechthoekig padenpatroon, resultaat van de 18de-eeuwse ontginningen. Eén van de west-oost lopende lanen (voorheen Kapellaan) biedt een zicht op de kapel (zie hiervoor onderdeel 5). Aan de laan eveneens de ontginningsboerderijen de Zevenster en Rust en Vreugde die niet als beschermd monument worden opgenomen. Met name op de aansluiting op de omgeving van het hotel bevindt zich een gecompliceerd lanen- en padenstelsel met diverse veelsprongen en bochtige paden uit het midden van de 19de eeuw.
- Aan de zuid- en zuidoostzijde van de buitenplaats bevindt zich een sterk geaccidenteerd, hoog gelegen terrein waar doorheen de toegangsweg zich slingert. Hier bevindt zich de kapel (zie hiervoor onderdeel 5). Oostelijk daarvan een heuvel met de toegang tot een ijskelder (zie hiervoor onderdeel 4). Het zuidelijk deel wordt bepaald door golvende akker- en weilanden die aan de noordzijde overgaan in het hoger gelegen parkbos. Hier bevindt zich de kern van het Hoog Erf, de boerderij die na de verwoesting in de Tweede Wereldoorlog is herbouwd. Vanuit het Hoog Erf leidt een bochtig bospad met eiken beplant ('Nieuweweg' in 1821) door dit perceel en komt uit op een van de armen van het zesassige lanenstelsel uit het begin van de 19de eeuw.
- Aan de zuidkant een erosiedal met sprengenbeek, Klein Zwitserland, een sterk geaccidenteerd, deels kunstmatig aangelegd perceel met parkbos met beuken en Hollandse eiken, waardoorheen zich de smalle beeklopen en enige sprengkoppen bevinden van de beek die in noordelijke richting loopt en uiteindelijk in de vijvers achter het hotel komt. Over de beeklopen ligt een aantal eenvoudige houten bruggen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- Oostelijk van het koetshuis en ten zuiden van de oranjerie bevindt zich op het voormalige moestuinterrein een in 1912 door Copijn ontworpen en in 2000 gereconstrueerde tuin in nieuw architectonische stijl. De tuin ter plaatse van de oude moestuin is opgebouwd uit drie terrassen met keermuren van gestapelde Bentheimer steen. Aan de zuidzijde een half cirkelvormige afsluiting (exedra) die aan de oude moestuin was toegevoegd. Het geometrische padenstelsel omsluit rechthoekige gazons met in verschillende patronen ontworpen bloem- en rozenperken, geaccentueerd door smalle met schelpen bestrooide paadjes. Een langgerekte vijver met ronde kommen op de uiteinden en een geometrische vijver, beide met bodems, wanden en randen van beton zijn de symmetrische punten waaromheen de tuin is gerangschikt. In het hoogst gelegen gedeelte van de tuin bevinden zich pergola's en speciaal voor klimplanten ontworpen stellages. De verschillende terrassen zijn bereikbaar via trappen in de terrasmuren. Taxushagen en een tuinmuur omgeven gedeeltelijk de terrassentuin.

- Aan de noordkant van de oranjerie een door Copijn ontworpen rotstuin en de zogenoemde rododendronvallei, een laagte beplant met rododendrons en met oorspronkelijk een kleine vijver. De rotstuin is een slingerend pad, aangelegd als verbinding tussen koetshuis en oranjerie, dat aan weerszijden was aangekleed met rotsformaties van Bentheimer steen en een collectie alpine flora en coniferen.

Waardering

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG behorend tot de historische buitenplaats Warnsborn is van algemeen cultuurhistorisch en tuinhistorisch belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de ontwikkelingsgeschiedenis;
- wegens de aanleg uit de 18de, 19de en 20ste eeuw;
- wegens het 18de- en 19de-eeuwse lanenstelsel;
- wegens de combinatie van formele en landschappelijke elementen in de aanleg;
- wegens de integratie van bestaande waterlopen in de landschappelijke aanleg;
- voor wat betreft de rotstuin en de terrassentuin als voorbeeld van de nieuw architectonische stroming in de tuinarchitectuur;
- wegens de plaats van de rotstuin en de terrassentuin in het oeuvre van H. Copijn;
- wegens de functioneel- en visueel-ruimtelijke samenhang met andere onderdelen van de buitenplaats.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument